

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва
і дизайну імені Михайла Бойчука

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра художньої кераміки, дерева, скульптури і металу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

_____ І.В. Петрова
(підпис)

« 28 » серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
ВК. 01.01 ОСНОВИ ГІПСОМОДЕЛЬНОРІ СПРАВИ

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»

спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

освітня програма: Пластичні мистецтва (художня кераміка, художній
метал, художнє дерево і декоративна скульптура)

тип дисципліни: вибіркова

мова викладання: українська

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньо-
професійної програми

АБО

Керівник проєктної групи

_____ В. В. Хижинський
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
художньої кераміки, дерева,
скульптури і металу

«26» серпня 2025 р. № 1

Завідувач кафедри

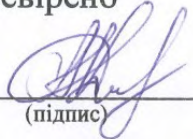
_____ Л.І. Нагірняк
(підпис)

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи гіпсомодельної справи» для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) освітнім ступенем за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2025. 12 с.

Розробник: Хижинський Володимир Вікторович, доцент кафедри художньої кераміки, дерева, скульптури та металу

Робочу програму перевірено

Декан факультету

(підпис)

Дяченко А. В.

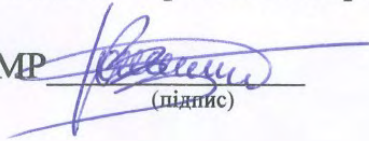
(ініціали, прізвище)

« 28 » серпня 2025 року

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної комісії факультету ДПМ

Протокол від «8» вересня 2025 року № 1

Голова НМР

(підпис)

Костюкова В. М.

(ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5,0	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	вибіркова	
Кількість модулів - 2	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Освітня програма: «Декоративно-прикладне мистецтво»	Рік підготовки:	
Електронна адреса:		2-й	
Загальна кількість годин — 150 год.		Семестр	
Тижневих годин для денної форми навчання:		2-й	—
аудиторних – 4 год./тиждень;	Лекції		
самостійної роботи студента – 4 год./тиждень	2 год.	—.	
	Практичні, семінарські		
	70 год.	—	
	Самостійна робота		
	78 год.	—	
	Індивідуальні завдання:		
	—		
	Вид контролю: поточний, підсумковий		
	Форма контролю: Диф. залік		

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи гіпсомодельної справи» є професійна підготовка художників декоративно-прикладного мистецтва, формування у здобувачів вищої освіти базових теоретичних знань і практичних навичок роботи з гіпсом як універсальним формоутворювальним матеріалом, необхідних для створення моделей, форм і зліпків у процесі художнього проектування та виготовлення виробів художньої кераміки, художнього металу і художнього дерева. Дисципліна спрямована на опанування основних технологічних прийомів гіпсомодельної справи, розвиток просторового мислення, конструктивного бачення форми, а також усвідомлення ролі гіпсової моделі та форми як проміжної ланки між авторським задумом і матеріальним втіленням художнього виробу.

2.2. Заплановані результати вивчення модулів навчальної дисципліни

Внаслідок вивчення модуля навчальної дисципліни здобувач освіти повинен бути здатним продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів **загальних компетентностей**:

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

фахових (спеціальних) компетентностей:

СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

3. Передумови для вивчення дисципліни

№ з/п	Попередні та супутні навчальні дисципліни
1.	Робота в матеріалі за фахом
2.	Основи композиції
3.	Фахові технології
4.	Проектування за фахом
5	Скульптура

4. Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен бути здатним продемонструвати такі **результати навчання**:

Знати:

- Принципи використання гіпсових форм для виготовлення творів художньої кераміки, дерева, металу.
- властивості гіпсових матеріалів та їх використання;
- методи та етапи виготовлення моделей;
- технологічні особливості та етапи виготовлення гіпсових форм;

Вміти:

- Працювати з гіпсомодельними матеріалами та інструментами;
- володіти прийомами створення моделей;
- фахово виготовляти гіпсові форми різної складності.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьо го	у тому числі				
л		п	л а б.	ін д.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1. Моделі для гіпсових форм						
Тема 1.1 Використання гіпсових моделей і форм в художній кераміці, дереві, металі	6	2				4
Тема 1.2 Основні способи виготовлення моделей	8		4			4
Тема 1.3 Виготовлення гіпсової моделі на коловороті	24		12			12
Тема 1.4 Виготовлення гіпсової моделі на гіпсомодельному станку	24		12			12
Тема 1.5 Виготовлення складних за формою моделей	24		12			12
Модуль 2. Гіпсові форми різної складності						
Тема 2.1 Виготовлення однокускової гіпсової форми	18		8			10

Тема 2.2 Виготовлення двокускової гіпсової форми	22		10		12
Тема 2.3 Виготовлення складної (багатокускової гіпсової форми)	24		12		12
Всього годин	150	2	70		78

5.2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми, її анотація	Кількість годин
		ДФН
Модуль 1. Властивості, способи і методи приготування керамічних мас		
1	Використання гіпсових моделей і форм в художній кераміці, дереві, метали 1. Гіпс як універсальний матеріал для створення форм і моделей 2. Короткий огляд сфер застосування гіпсових форм у традиційному та сучасному мистецтві 3. Гіпс як матеріал: властивості та характеристики 4. Переваги гіпсу як формотворчого матеріалу 5. Види гіпсу, що використовуються в художній практиці 6. Призначення гіпсових форм у кераміці 7. Основні види керамічних форм 8. Гіпс як допоміжний матеріал у дерев'яній пластиці 9. Гіпс як матеріал для макетування 10. Використання гіпсових форм у ювелірному мистецтві та художньому литві	2
<i>Усього годин за семестр</i>		2

5.3. Теми семінарських занять

Теми семінарських занять – не передбачено програмою дисципліни.

5.4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		ДФН
Модуль 1. Моделі для гіпсових форм		
1	Основні способи виготовлення моделей 1. Ознайомлення з основними способами виготовлення гіпсових форм, підбір матеріалів та знайомство з властивостями гіпсу	4
2	Виготовлення гіпсової моделі на коловороті 1. Виготовлення конструкції простого коловороту, шаблону для моделі та виготовлення моделі	12
3	Виготовлення гіпсової моделі на гіпсомодельному станку 1. Виготовлення гіпсової моделі на гіпсомодельному станку	12
4	Виготовлення складних за формою моделей 1. Виготовлення складної моделі одним з обраних методів (ліплення, різьблення тощо)	12
Модуль 2. Гіпсові форми різної складності		
5	Виготовлення однокускової гіпсової форми 1. Виготовлення простої однокускової форми з гіпсової моделі	8
6	Виготовлення двокускової гіпсової форми 1. Виготовлення двокускової гіпсової форми	10

7	Виготовлення складної (багатокускової гіпсової форми) 1. Виготовлення складної (багатокускової гіпсової форми)	12
<i>Усього годин за семестр</i>		70

5.5. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт (теми)	Кількість годин	Вид контролю
Модуль 1. Моделі для гіпсових форм			
1	Використання гіпсових моделей і форм в художній кераміці, дереві, металі 1. Опрацювання навчальної літератури за темою	4	поточний
2	Основні способи виготовлення моделей 1. Ознайомлення з основними способами виготовлення гіпсових форм, Опрацювання навчальної літератури за темою	4	поточний
3	Виготовлення гіпсової моделі на коловороті 1. Виконання ескізів та креслень та підготовчих робіт до практичних занять	12	поточний
4	Виготовлення гіпсової моделі на гіпсомодельному станку 1. Виконання ескізів та креслень та підготовчих робіт до практичних занять	12	поточний
5	Виготовлення складних за формою моделей 2. Виконання ескізів та креслень та підготовчих робіт до практичних занять	12	поточний
Модуль 2. Гіпсові форми різної складності			
6	Виготовлення однокускової гіпсової форми 1. Виконання підготовчих робіт до практичних занять та завершення форми	10	поточний
7	Виготовлення двокускової гіпсової форми 1. Виконання підготовчих робіт до практичних занять та завершення форми	12	поточний
8	Виготовлення складної (багатокускової гіпсової форми) 1. Виконання підготовчих робіт до практичних занять та завершення форми	12	поточний
<i>Усього годин за семестр</i>		78	

5.6. Індивідуальні завдання

Для здобувачів денної форми навчання – не практикується.

6. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Під час викладання курсу використовуються наступні засоби діагностики результатів навчання: оцінювання правильності і якості результатів практичної роботи; оцінка самостійно виконаної практичної роботи.

Методи демонстрування результатів навчання: презентація готових практичних робіт.

Самостійна підготовка здобувача відбувається з використанням друкованих та електронних підручників, навчальних посібників (з вільним доступом усім учасникам навчального процесу), а також інших локальних і мережових інформаційних ресурсів, важливим є самоаналіз власних здобутків та невдач, самостійне виконання практичних завдань викладача.

Контроль знань здобувачів здійснюється шляхом опитування викладачем після закінчення кожного модуля, а також в кінці семестру – диференційований залік, який проводиться викладачем кафедри.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів здійснюються за 100 бальною шкалою у процесі підсумкового модульного контролю (екзаменаційного перегляду).

Форми контролю	Максимальна кількість балів
	Денна форма навчання
Оцінка якості проміжних етапів виконаної практичної роботи в аудиторії	7 x 5 балів = 35 балів
Перевірка практичної самостійної роботи	8 x 5 балів = 40 балів
Диференційований залік	25 балів
Всього	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Для роботи з літературою, аналізу, пошуку аналогів за заданою темою критерієм оцінювання є об'єм проведеного дослідження і відповідність темі завдання.

При виготовленні практичних робіт критерій оцінювання – технологічно правильне виконання роботи, естетика поверхонь, а також дотримання правил безпеки при роботі з гіпсом і технологічним обладнанням (гіпсомодельним станком та іншим обладнанням майстерні).

Форми проведення модульного контролю – демонстрація проміжного результату виконаної практичної роботи.

Форми проведення семестрового контролю – диференційований залік.

8.1. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за 100-бальною шкалою	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного та екзаменаційного контролю змістових модулів/дисципліни	Максимальні бали за виконані завдання
Модуль 1. Моделі для гіпсових форм	
Використання гіпсових моделей і форм в художній кераміці,	5

дереви, метали	
Основні способи виготовлення моделей	10
Виготовлення гіпсової моделі на коловороті	10
Виготовлення гіпсової моделі на гіпсомодельному станку	10
Виготовлення складних за формою моделей	10
Модуль 2. Гіпсові форми різної складності	
Виготовлення однокускової гіпсової форми	10
Виготовлення двокускової гіпсової форм	10
Виготовлення складної (багатокускової гіпсової форми)	10
Всього	75
Диференційований залік	
Усне опитування	25
Всього	25
Разом за I семестр	100

8.2. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT S	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Методичне забезпечення дисципліни «Основи гіпсомодельної справи» формується на базі дидактичних матеріалів, літератури професійного спрямування, зразків виробів із фондів кафедри, навчальних відеофільмів, технологічного обладнання лабораторії кераміки, гіпсомодельної майстерні кафедри та особистих художніх матеріалів здобувачів.

10. Рекомендована література

10.1. Основна література

1. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів: Світ, 1992.
2. Афтандіянц Є. Г. Матеріалознавство. К. : Ліра-К. 2012. 216 с.
3. Білоскурський О. Керамічна технологія. Для кустарно-промислових шкіл та учбових майстерень. Харків: Державне видавництво України, 1928. 106 с.
4. Голубець О. Львівська кераміка. К. : Наук. думка, 1991. 120 с.
5. Пушкарьова К.К., Матеріалознавство. К.: Видавництво Ліра-К, 2015. 592 с.
6. Пушкарьова К.К., Кочевих М.О. Матеріалознавство для архітекторів та дизайнерів : Навч. посіб. К.: Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.
7. Пошивайло О. Етнографія українського гончарства: Лівобережна Україна. К.: Молодь, 1993. 408 с., іл.
8. Суббота І.С., Спасьонова Л.М. Теоретичні основи кераміки і скла. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 206 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/0b5418c2-ddae-4ba6-a5d1-c699b6201755/content>
9. Mark Burleson. The ceramic glaze handbook. Materials, techniques, formulas. New York: Lark Books, 2001. 144 p.
10. Andrew Martin. The Essential Guide to Mold Making & Slip Casting. New York : Lark Books, 2006. 159 p.
11. Steve Mattison. The complete potter: the complete reference to tools, materials, and techniques for all potters and ceramicists. Hove, 2003. 224 p.
12. Ezra Kael. The Artist and Beginner Guide to Slip Casting and Mold Making. 2025. 98 p.

10.2. Допоміжна література

1. Кара-Васильєва Т.В. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» Київ: Либідь, 2005. 280 с.
2. Каталог виставки «Кераміка поколінь» / Укл. Нагірняк Л. І. К.: КДАДПМД ім. М Бойчука, 2023. 60 с. іл.
3. Лащук Ю.П. Гуцульська кераміка. К. : Мистецтво, 1956. 82 с.
4. Лащук Ю.П. Львівська кераміка : альбом. Львів: Каменяр, 1970. 120 с.
5. Павлюк С.П., Чмелик Р.П. Скарби Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України. Львів: ДП «Видавничий дім «Укрпол», 2005. 227 с. іл.
6. Печорний П.П. Петро Печорний. К.: Софія, 2014. 159 с. іл.
7. Підгора В., Ханко О. Камінний спалах: Петро Печорний. Кераміка і графіка. К.: Видавець О. Ханко, 7515 (2007). 304 с., іл.

8. Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття: 200 імен : альбом-каталог. К.: Атлант ЮЕМСі, 2002. 511 с.
9. Шмагало Р.Т. Енциклопедія художньої культури. Мистецька освіта : бібліографія, документи, теорія : 4000 джерел бібліогр., 300 фотодок., 1000 термінів]. Львів : ЛНАМ, 2013. 520 с.
10. Щербак В.А. Сучасна українська майоліка. Київ, 1974. 190 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>. – Назва з екрану
2. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua>. – Назва з екрану.
3. https://www.youtube.com/results?search_query=stasenko
4. <https://www.youtube.com/watch?v=TkaLbLBeZ54>
5. <https://www.thesprucecrafts.com/survey-of-basic-pottery-tools-2746328>
6. https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=PiJEAhMxLQgC&oi=fnd&pg=PA7&dq=Glaze+materials+ceramics&ots=sb18Hx8RUt&sig=FxwllNBcC48aXl-Zhg--avp2Yj8&redir_esc=y#v=onepage&q=Glaze%20materials%20ceramics&f=false
7. Online Slipcasting & Mold Making Workshops — The Ceramic School https://en.ceramic.school/online-slipcasting-workshops/?utm_source=chatgpt.com

12. Узгодження робочої програми навчальної дисципліни

Л И С Т

узгодження робочої навчальної програми

з дисципліни «Основи гіпсомодельної справи» складеної відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», розробленої доцентом кафедри ХКДСМ Хижинським Володимиром Вікторовичем та викладачем кафедри ХКДСМ Ханановою Наталією Фідаїлівною

	Прізвище, ім'я, по-батькові завідувача	Підпис	Дата та № протоколу засідання кафедри
Кафедра, за якою закріплена дисципліна – художньої кераміки, дерева, скульптури та металу	Нагірняк Л. І.	Нагірняк	Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.
Випускова кафедра – художньої кераміки, дерева, скульптури та металу	Нагірняк Л. І.	Нагірняк	

13. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Примітки
1			
2			